



Kje so nacionalni avtonomisti?

Sedaj završujoče se zborovanje raznih deželnih zborov kaže, da se ponavljajo stara dejstva, nasprotja in protislovja strank, pripadajočih v jednom in istem deželnem zboru različnim narodnostim skupnega naseljenja. Pri vseh teh borbah v deželnih zastopih so pa sebosno čudna protislovja v logiki postopanja raznih strank, a še najbolj čudno je to, da stranke, ki so v manjšinah, ne izvajajo pravih posledic, katere bi jih dovedle na prava stališča.

Nemškoliberalna in nacionalna stranka ste za češko kraljevino še vedno na stališču Dunajskih punktacij in, kakor se kaže, niti vlada ni popustila istega stališča. Dunajske punktacije pa dovajajo na Češkem do dejanske razkrojitve kraljevine v ločeno nemško in torej tudi ločeno češko ozemlje, in stremljenje k popolni taki razkrojitvi vključuje načelo nacionalne avtonomije. Nemci na Češkem so po takem dejanski nacionalni avtonomisti s to posebnostjo, da zahtevajo le partikularno nacionalno avtonomijo, ko uporabljajo nacionalno avtonomistiško načelo doslej izključno za češko kraljestvo.

Ista nemškoliberalna stranka, ki se se z vso doslednostjo bliža na Češkem cilju izvršenja partikularne nacionalne avtonomije, perhoreškuje pa jednako ali analogno izvršenje po deželnih zbiorih, kjer je sama, ali kjer so v obče nemške stranke v večini.

Uže v Moravi in Sileziji, torej v prvih sosedanjih deželah češke kraljevine, zajedno pripadajočih k češki koroni, popuščati nemški deželnozborski večini princip, za kateri se doslej toliko uspešno poteza nemška manjšina na Češkem. V tem je torej očitno protislovje postopanja, ker se na Češkem in izključno na Češkem, nemške stranke postavljajo na stališče nacionalnih avtonomistov, v tem ko jim po drugih pokrajinah docela ugaja sedanja deželna avtonomija. V drugem pogledu pa so si iste nemške stranke tudi glede na deželno avtonomijo v protislovju. Nemško-liberalna in nemško-nacionalna stranka z vso energijo pobijati pred vsem izvršenje češkega historijskega državnega prava, a deželne avtonomije same so vendar oslavljeni ostanki nekdanjih deželnih zborov, ki so imeli območje tega, kar se zove sedaj historičsko državno pravo. Ako bi bile nemške stranke dosledne, morale bi pač nasprotovati tudi sistemu in obstanku deželnih zborov. Kolikor so bile in so še te stranke zajedno centralistiške, so iste deželne zbore dejanski tudi oslavljalje, in so torej sedaj v toliko večem protislovju, ko se odločno protivijo izpremembam teh avtonomij v na-

rodnostnem pogledu, z jedino izjemo češkega kraljestva, kjer je nemško naseljenje in število nemških deželnozborskih zastopnikov v manjšini.

Nemško-liberalna stranka, kakor se vidi, je za češko kraljestvo nacionalno avtonomistiška stranka, povsod drugod pa se priznava k deželnim avtonomijam; zajedno se protivi ona izvršenju historičskih državnih prav, ko so vendar deželne avtonomije poslabšane ostaline istih historičskih prav.

Bivša ustavoverna stranka še sedaj trdi, da je na stališču sedaj veljavne ustave, a ista stranka se upira izvršenju osnovnega narodnostnega in jezikovnega člena iste ustave ter zahteva tako uresničenje izključno za nemško manjšino v češkem kraljestvu. Kje je tu logika? Ako bi obveljala taka protislovja, bi ne pomenjalo to drugega, kakor gospodstvo nemško-liberalne stranke nad vsemi drugimi strankami in narodi. In vendar se druge stranke ne postavljajo na primerno odgovarjajoča stališča. Jedino zaradi češkega kraljestva je zagazila nemško-liberalna stranka v tu navedena protislovja in nasprotna postopanja, in jedino v češkem kraljestvu je ključ k poravnavi teh navskrižij ter pravi rešitvi odločilnih vprašanj.

Dr. Rieger je bil napravil fundamentalno napako, da je podpisal Dunajske punktacije, ki se odnašajo izključno k češkemu kraljestvu. On kot vodja najrazvitejšega naroda slovanskega v monarhiji je vendar vedel, da, če nemško liberalna stranka doseže razkrojitev kraljestva po narodnostih, ne bode hotela nikdar več pogajati se za sprejetev analognih punktacij za druge pomešane dežele. Kolikor je od nemško-liberalne stranke zavisno, jo je treba k pravi logiki prisiliti le na Češkem. Ako je ona na Češkem za partikularno nacionalno avtonomijo, mora isto potrebo priznati tudi za druge pomešane dežele in torej potrebo izvršenja narodne jednakopravnosti s pomočjo nacionalne avtonomije v obče.

Na tako stališče bi se morale postaviti pa tudi druge stranke, ki so po raznih dež. zbiorih v manjšinah; to bi bilo toliko umestniše, ko bi morala tako stvarno logiko priznati tudi vlada sama, kakor jo zagovarja za češko kraljestvo. Čehoslovane moti v pogledu na tako takotiko sedanje intenzivno povdaranje češkega historijskega državnega prava; a pomisliti so tudi oni dolžni, da tu ne gre le za njih interese, temveč v obče za narodna prava češkega naroda vseh dežel in narodov, ki so po raznih deželah zastopani po manjšinah. Češkim Nemcem ne uteče izvršenje nacionalne avtonomije; pač pa utegne uteči pravo

izvršenje narodne enakopravnosti slovanskim narodnostim, ako bodo Čehoslovani češkega kraljestva vstrajali pri sedanji taktiki. Isti Čehi nič ne izgubé, ako se postavijo vsaj začasno na stališče sedanje ustave ter na stališče pravih nacionalnih avtonomistov; saj potem si laže dosežejo tudi svoja historiška prava, ker odpade Nemcem vsak odločen pomislek, ki ga sedaj navajajo proti izvršenju historijskih državnih prav v obče in češkega posebe, nasprotno pa izgubé Čehi vseh dežel in slovanske manjšine jako mnogo, ako se bode še nadalje odlagalo izvršenje nacionalnih avtonomij jedino zaradi sedanje taktike Čehoslovanov. Poslednji vidijo, da razni činitelji pomagajo k dejanski izvršitvi partikularne nacijon. avtonomije v češkem kraljestvu.

Čehi kraljestva se nstavlajo taki izvršitvi, a njih taktika ne izdâ; ko bi jo izpremenili v smislu čeških Nemcev, bi bilo le dvoje možno: ali da bi češki Nemci z vlado vred postavili se na isto stališče za vse pomešane dežele, ali pa bi bili prisiljeni priznati, da za se rabijo jedno načelo, za druge narodnosti pa drugo. V prvem slučaju bi prišli Čehoslovani in vsi narodi do korektné izvršitve narodne enakopravnosti, v drugem slučaju pa bi dvojno postopanje moralno vplivalo, da bi prenehali siljevati izvršenje Dunajskih punktacij. Po takem bi Čehoslovani uspešno borili se za svoja historiška in narodna prava z izpremenjeno taktiko, vsled katere bi se postavili na stališče nacionalnih avtonomistov in s tem tudi nemških partikularističnih nacionalnih avtonomistov na Češkem. S tako taktiko bi koristili ne le Čehoslovanom, ampak vsem narodom, se posebno tem, ki so v manjšinah, s tem pa celokupni monarhiji.

Čehoslovani imajo torej važne vzroke in razloge, da v svojo lastno zaščito in v interesu skupnosti začasno sprejmejo taktiko nemških strank na Češkem; ko bi se dogodilo to, treba bi bilo isto stališče razglasiti v Dunajskem parlamentu, ker princip nacionalne avtonomije je princip narodne enakopravnosti za vse narode. K isti taktiki bi se takoj pridružili tudi slovenski zastopniki, ki so poleg galiških Rusov največji zagovorniki pravilne izvršitve narodne enakopravnosti. Samo po sebi se ume, da bi tudi hrvatski zagovorniki hrv. drž. prava poprijeli se taktike teh Slovanov, in nemške stranke bi bile prisiljene priznati, da isto stališče, katero zagovarjajo za češko kraljestvo, mora pravo biti tudi za druge dežele in s tem za vse narode.

Tako bi napočila doba za pravo in skupno sporazumljenje, s tem pa boljša doba za narode in cesarstvo, ker sporazumljenje v tej polovini bi vplivalo tudi na ogersko polovino, kjer gospoduje in odločuje sedaj jedino madjarska narodnost. Ali je po takem poskus za izpremembo dosedanje taktike pri čeških strankah vreden ali ne? In če ga je treba uvaževati, vprašamo: nacionalni avtonomisti, kje ste?



Dve naimenovanji.

Порвалась цѣнь великая . . . Некрасовъ.

Iz Rusije. Pri nas je še do sedaj Petrovska „табелъ о рангахъ“, katera deli ruske državljane na 14 razredov, po obrazovanju i zaslugah, kakor je menil njeni očka „великій русскій царь“. Med drugimi posnemami evropskega zapada je tudi ta tablica dostojanstev posnema evropskih poredkov, imevša začetkom prav dober namen: protiborstvo favoritizmu, alias protekcijonizmu. Ali časi se spreminjajo, i z njimi se spreminjajo tudi ljudje. Kar je

bilo nekdanj maslo, je zdaj postalo uže maža, kar je nekdanj koristilo, sedaj uže škodi i kvari . . .

Rusko državno zakonodavstvo je to uže davno sprevidelo, še v epoho velikih državnopravnih spremén, še pred 20 leti. Bila je naznačena posebna komisija, katera je dobila nalogo, pregledati to historično znamenito tablico; a komisija je pregledavala i pregledavala, pa nič ni pregledala, rectius spregledala, zakaj neki? Dobri ljudje pravijo, da je pozelela starine, zlobni jeziki pa klepečejo, da iz-za svojih vlastnih činov nič ni videla . . .

Mi pa takih premodrih vprašanj ne bomo razmotravali, pač pa povemo reči, katere so prav za prav javna dejstva, katere pa vendar niso vsem v ravni meri vidne. Veliki pokojni car Aleksander III. je bez vsake komisije ukrenil to, kar mu je govorilo njegovo pošteno, domoljubno srce: ko mu je trebalo delavnega ministra financij, rekel je svojim bližnjim pomočnikom in svetnikom: „Poiščite mi človeka, koji bi mogel razumeti moje namene, i koji bi mogel utelesiti to, kar mu porečem jaz“. Poiškali so takega človeka i našli so ga v železniški stroki — Sergeja Juljeviča Witte . . .

Mladi naš Gospodar Nikolaj II. obetal je pri svojem nastopu, da pojde po stopinjah svojega bezsmrtnega očeta, i kolikor nam je možno soditi, vestno bo izpolnjeval svoj obet. Exempli gratia: Bil je minister potov s premodrim imenom — G. Krivošejin, kar bi prevedli Nemci: Krummhals . . . Ta gospod ni razumel svojega carja, da si je utekel od njegove nevolje, seveda ne blagodarè svoje provornosti, a le blagodarè previdnosti Božji . . . A mlado carsko oko ni dopustilo, kar je trpelo bolno očetrovsko, tembolj, ker je predrznost prisvajala si neke pravice . . . Tako vsaj govori narodna slava, katera seveda ni vselej čisto zlato, pa hodi vselej okolo istine . . . G. Krivošejin zginil je v silo carskega ukaza bez sleda, bez milostljivega reskripta, bez milostljive nagrade i pohvale za svoj trud . . . Zagovorili so jeziki znatni, govorilo je Petrograjsko plemstvo, rodno i služebno, govorili so ljudje činovni, komu bo prazdno ministersko sedalo . . .

Nastopil je Božič, nastopilo je novo 1895. leto. Povišenja i nagrade za pošteno državno službo so objavljene, gledajo, iščejo, nahajajo mnogokaj, pa ne tega, česar so pričakovali, se obračajo i gredo v stran ter mislijo, kaj to pomeni . . . Med naimenovanji našli so tudi naimenovanje novega ministra potov. — Bože ti moj! . . . Naimenovan je neki knez g. Hilkov, nikomur ne znani, nikomur ne poznani . . . Nima za sabo davne službe, nima činov najviših te službe, nima nagrad za to službo: homo novus, да только . . . Listi so prinesli njegov curriculum vitae, i obelodanilo se je, da je to čistokrvni knez, kar seveda povpliva mirotvorno na rusko boljarstvo pa to je vendar le g. knez sui generis.

Končil je učni zavod, dostopni le najvišemu plemstvu — pažeski korpus. Potem pa je pljunil na svojo življenja radostno perspektivo i odplaval za morje v Ameriko, kjer je vstopil na železnično torišče v zvanju mašinista. Poskusil si je Amerike z vsemi njenimi „lepotami“, a čez nekaj časa se je pa le povrnil v svojo domovino i je tukaj vstopil na isti pot železnične tehnike.

Ruski gromodržec kn. Meščerskij piše v svojem „Grazdaninu“ pohvalno z naslednjo pesnijo: „Pred 20. l. videli smo v rokodelnjah Kijevske železnice nenavadno marljivega in umnega delavca“ . . . Ta marljivi in umni delavec je bil torej sedanji naš minister potov g. knez Hilkov. . . Gospodje, Rusija ne miruje, dviga se, najprej ali nazaj — pokaže nadaljnja bodočnost. . .

Božidar Tvorcov.

Naš les.

Vse lipe i breze,
Vsi javori vmes,
To drevje izbrano
Slovanski je les.

Ko lipa smo mehki,
Ko lipov smo med',
I beli ko breza,
Miline razcvet.

Od javora gosli
Od nekdanj slovč,
S presrčnim brenčanjem
Preljubo zvenč.

J. Volkov.

Živila sloboda!

Živo perje moga roda,
Vedra, zračna kči nebesa,
Prosta straha, prosta biesa:
Živila sloboda!

Što no ne če vrat da poda
Silnikovu težku igu,
Ni da služi njegovu migu:
Živila sloboda!

Što izā svih nepogoda
Narođu nam vraća snagu,
Hrvatsku nam diže dragu:
Živila sloboda!

Što no, gdje su zla gospoda,
Na sva usta skoči pjevat,
Svoje pravo svud zahtievat:
Živila sloboda!

Što još prvo preporoda
Bila nam je duši hrana,
Uz krst častni zlatnom zvana:
Živila sloboda!

Nije l' svika našeg roda:
I kucicu s jednim podom
Svojom milom zvat slobodom?
Živila sloboda!

Ivan Trnski.

Njem u.

Koli silno, junače,
Koli silno ljubim tebe!
Ja bi za te dala sve,
Ja bi dala samu sebe!

Ja te ljubim, junače,
Jer si krasan, divan toli:
Sve te vole, žude sve,
Sve ih mlado srce boli.

Ja te ljubim junače,
Jer si djetić kano Marko:
Tko junake vidje sve,
Tol' ne vidje oko žarko.

Ja te ljubim, junače,
Silno, silno ljubim tebe;
Ja bi zate dala sve,
Ja bi dala samu sebe.

Ali ne bi, junače,
Dala tebi srca moga
Ni za svjeta blago sve —
Da nis' roda hrvatskoga.

Dragica Milanova

Српске народне пјесме (женске)

из околине херцеговинске. — Из нешечатане збирке В. Радојевића.

I.

Koja j gora od gore najljepša? —
Najljepša je gora brištanova. —
Zaludu joj fala i lepota,
Kad se fata drva i kamena! —
Koja j' zvijezda od zvijezde najljepša? —
Najljepša je zvijezda danića. —
Zaludu joj fala i lepota,

Kad se fata sunca i mjeseca! —
Koje j' lišice od lešica najljepše? —
Najljepše je lišice đevorjako. —
Zaludu mu fala i lepota.
Kad se fata naša junackoga!

II.

Ko lov лови око двора мога?
Сву ноћ лови, ништа не улови,

Него једну пред тором ђеворку;
Ал' повикну ђеворјачка мајка:

„Ко лов лови око двора мога,
У з'о час га поћас уловио!
Нема лова око двора мога,
Моја j' Фате и стиди и срама“.

„Како ти је и стидна и срамна:
Сву ноћ ми је на руци заспала!“

Другъ мечтатель.

Другъ самого себя не очень то любилъ:
Онъ въ жизни рѣдко лишь подумалъ о себѣ!
Одна мечта была ему лишь на утѣ,
Свое все счастье въ жизни въ ней онъ находилъ.

Славянская была то чистая — мечта!
И жить и умереть былъ за нее готовъ!
Надежды свѣтлой полный онъ искалъ сыновъ
Славянскихъ, любящихъ все, какъ его душа
Любила нѣжно и сердечной чистотой.

Улыбку онъ встрѣчалъ у добрыхъ всѣхъ людей,
У злыхъ же пламя ненавидящихъ очей
За то, что жилъ мой бѣдный другъ мечтой!

„А знаешь, другъ, мечтаний ужъ прошелъ намъ вѣкъ:
Мы всѣ вѣдъ набрались толку наконецъ,
Ученый, даже и мечтательный пѣвецъ!
Какъ страненъ ты, повѣрь, мечтательный человекъ!“

А жаль, пропалъ, пропалъ нашъ искренній совѣтъ!
Упрямъ, упорствуетъ мечтательный мой другъ,
И не желаетъ принимать отъ насъ услугъ:
„Оставьте вы меня!“ былъ весь его отвѣтъ.

А жаль! Дружокъ вѣдъ этотъ очень близокъ жиѣ,
И вдругъ мечтателемъ неисправимымъ сталъ!
Въ славянство вѣрить! Боленъ онъ, совѣтъ пропалъ!
Мечты, мечты одиѣ! Вѣдъ это знаетъ всѣ!

Фр. Целестинъ.

Literarna pisma.

III.

„Matica Slovenska“ podala je svojim članom letos sicer 4 knjige, vendar je večini izvestno mnogo manj ustregla nego prošla leta. V podrobnejšo oceno raznih spisov ne namerjam sezati, prepuščajoč to dotičnim strokovnjaškim kritikom, ako se jim bode zdelo potrebno in umestno; le par občil opomenj bi si dovolil, ker se bojimo, da bo „Matica“ začela zopet propadati, ako bo nadaljevala pričeto pot. In vendar se ji je posrečilo še le po mnogih in dolgotrajnih naporih, pridobiti si vnovič nekoliko več tal med slovenskim razumništvom, kateremu je zadnji čas podajala v obče res primerne knjige.

Prvi snopčič dr. Glaserjeve „*zgodovine slov. slovstva*“ je važno, no bolj suho delo, upamo pa, da naju bogato odškodujeta zato naslednja snopčiča. Slovstvene zgodovine bilo nam je res uže potreba, kakor ribi vode; Kleinmayerjeve knjižice ne moremo vpoštevati, vendar smo ji hvaležni kot provzročiteljici Levstikove sicer jako robate, a temeljite in strokovnjaške kritike. Marnov „*Jezičnik*“ podaje nam sicer veliko množico podatkov, vendar je pisan premalo sistematično, in je deloma preobširen, deloma pa nepopoln. Zgodovine, ki bi rabila dijakom v učno knjigo, izobražencem v pregledno knjigo, nismo doslej imeli, in nadejamo se, da bo dr. Glaserjeva v ta namen dobro služila.*)

„*Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja*“, dr. Kosova obširna publikacija, bila bi umestna, ako bi jo izdalo Muzejsko društvo, ne pa Matica, ker je namenjena po svoji pisavi in uravnavi strokovnjakom, ne pa izobražencem v obče.

„*Knezova knjižnica*“ prinaša poleg kratkega životopisa povest „*Gospod Lisec*“ in epično furlansko povest „*Ženitev Ferdulfa vojvode*“. Zelo dvomimo, da bi ustrezalo to izdanje namenu ustanovnikovemu. To je vse, kar podaje letos „Matica“ v leposlovju, malo, ubogo malo! Zakaj ne nadaljuje pričete „zabavne knjižnice“, zakaj ne išče primernih prevodov, ako uže res ne more dobiti dobrih izvirnikov, — vsaj leposlovje zanemarja se pri nas vedno bolj, in vendar ono najbolj ustreza potrebam in zahtevam večine „Matičarjev“.

„*Letopis*“ podaje nam sliko in Levčev životopis „*Jožefa Marna*“. Opisuje se nam na kratko zasluženi slovenski pisatelj in mnogoletni odbornik in predsednik „*Matice Slovenske*“. — Dr. Strekelj priobčuje in razlaga „*Slovarske doneske iz živega jezika narodovega*“. Jedva se je pričel dotiskovati Wolfov slovar, kar prihajajo na dan povsod razni jezikoslovci naši s svojimi „*doneski*“ in „*dostavki*“. Zakaj niso tega gradiva, katero so imeli zbrano uže gotovo dalj časa, izročili prof. Pleteršniku v uporabo pri izdanju slovarjev? Ali ne bi bilo lepše, pripomoči kar možno popolni izdaji slovarja, katerega smo čakali in čakali toliko let, — in kateremu drugega natisa menda tudi ne doživi naša generacija? Ali je res treba nekako kazati, češ, jaz sem vendar učenejši in veljavnejši od tebe? To je obča opomnja, a zdela se mi ni odveč, ker se vsiljuje nehoté. — Dr. Murko spisal je temeljito in obširno življenje in delovanje Jana Kollarja. Taki spisi zdé se mi velike važnosti in vrednosti za izpoznavanje slovanskih teženj in odnošajev, zelo vspešni

za okrepitev ideje o slovanski vzajemnosti.*) Želeli bi jih več in večkrat v „*Letopisih*“. — I. Navratil nadaljuje svoj spis o slovenskih vražah ter primerja te s slovanskimi in drugonarodnimi. Spis obsega letos usodna znamenja, vedeževanja in čaranja. Ta veliki in koreniti spis odlikuje se tudi letos po svoji zanimivosti. Le škoda, da najde le premalo ceniteljev med izobraženci. Opozoril bi pisatelja, naj ravna zlasti previdno pri uporabljenju ustnih sporočil, ker ta niso vselej zanesljiva. Sem ter tje naletel je uže prejšnja leta na kakega, ki mu ni bil pristen vir, a vendar uporabljen in označen je njegov izrek, in tako podaje se kot zanesljivo, kar si je v šali ali v stisku izmislil dotičnik, dasi morda brez vsakega slabega namena. — Dr. Oblak podaja literarno-zgodovinsko znameniti spis „*Protestantske postile v sloven. prevodu*“. Za domačo zgodovino važna in interesantna spisa sta Raičev „*Južne avstrijske dežele za prvih let vladanja Leopolda I.*“ in Apihov „*Ustanovitev narodne šole na Slovenskem*“. K sklepu je, kot običajno, „*Bibliografija slovenska 1893*“ in društveno poročilo z imenikom udov.

„*Letopis*“ je jedina knjiga izmed letošnjih izdanj, ki nam povsem ugaja, in ki po našem mnenju odgovarja nalogi „*Matice*“. V njem naj se tudi za naprej priobčujejo znanstvene razprave, zanimajoče sploh slov. naobrazženstvo. Strokovnjaške knjige pa naj „*Matica*“ po največ izdaja kot založne knjige, a ne kot društvene publikacije. Zato pa naj bi vsako leto priobčila vsaj po jedno leposlovno knjigo, in po jedno znanstveno, ki pa bi morala biti pisana toliko zanimivo, in razpravljati tako stvarino, da bi ustrezala in zadovoljevala vse izobražence.

„*Matica*“ je društvo za slovensko inteligencijo, ne pa za posamične učenjake. Omogoči naj sicer znanstveno in vsestransko izobrazbo, ne pa preskrbljuje posamične strokovne knjige. A poleg tega naj skrbi za izdajo leposlovnih del, izvirnih ali pa prevodov, zlasti iz slovanskih jezikov, ki vsled svoje razsežnosti ne morejo dobiti prostora v leposlovnih listih. — Bibliografija nam kaže, česar najbolj potrebujemo. Razprave o slovstvu raznih narodov, podobne n. pr. Srepelovim v „*Matici hrvatski*“; zemljepisi, podobni Hojičevim krasnim delom istega društva, — to bi izvestno ugajalo vsem in pridobilo „*Matici*“ vedno več novih članov. 2530 društvenikov je razmeroma jako majhno število; lahko bi se podvojilo, in se tudi, ako bi društvo ustrezalo svojem namenu. Sicer res od 1885. sem zapažamo vedno naraščaj članov, in to je posledica primernih izdanj poslednjih let; a ta naraščaj še nikakor ni tak, kakor bi bil primeren in potreben. No še par letin takih kot je sedanja, in število se prične krčiti. Zato pa previdnosti pri izbiranju gradiva za publikacije!

Jako smo se razveselili, dobivši ravnokar v roke „*Ljubljanski Zvon*“, drugo številko, v kateri so pri oceni Matičinih knjig v obče izraženi bistveno povsem isti nazori, kakoršne imamo mi. Znamenje nam je to, da je naša mišcl prava. Razlikujemo se le v tem, da bi želeli strogo znanstvenih razprav v „*Letopisu*“, — v tem ko jih hoče „*Zvon*“ izključiti popolnoma, ter želi le leposlovje in poljudne znanstvene razprave. Mi ne preziramo važnosti leposlovja, a poleg tega hoteli bi, vsaj deloma, ohraniti „*Matici*“ smoter slovenske akademije. Seveda ločimo med obče zanimivimi, dasi strogo znanstvenimi spisi, in med strokovnjaškimi publikacijami.

Omega.

*) Izvestno pa poda ona zadostne snovi, da napravijo ž njeno pomočjo kako manj obsežno, učno in ročno knjigo. Op. ur.

*) Tega spisa nismo še mogli sami prečitati, zatrjuje pa se nam, da dr. Murko to pot ni vmeševal svojih nazorov o slovanski vzajemnosti. Op. ur.

Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, годому рубаха

Monaršja milost, katero je izkazal car Nikolaj II. ruski vedi, slovesnosti i novinarstvu, i o kojeh sem uže kratko poročil Vam, proizvedla je na ruski knjižni svet silen, recimo, presilen vtis. Moskovsko novinarstvo sprejelo je carsko milost z velikansko navdušenostjo i hvaležnostjo, kar je vidno iz naslednjih njegovih dejstev. Uredniki-lastniki-izdajatelji „*Моск. Бѣд.*“, „*Моск. Лист.*“, „*Русск. Обозр.*“ i „*Русск. Слово*“ z vsemi svojimi sodrušniki odslužili so takoj, uznaviši o carskem ukazu, blagodarno molitev o zdravju Gospodarja. Zatem so napisali blagodarno spomenico, katero so odposlali velikemu knezu Konstantinu Konstantinoviču s tem, da bi jo ta izročil Gospodarju. Po inicijativi g. Pastuhova osnujejo ubežišče za one sodrušnike ruskega novinarstva, koji so od starosti ali od kake druge nesreče postali nesposobni k sodrušništvu. V cerkvi sv. Sergeja postavijo na skupne troške obraz čudodelca sv. Nikolaja, pred kojim bodo vsako leto 13. januarja opravljali sv. mašo i zahvalne molitve o blaginji Gosudarja. Za ubežišče daré: g. Petrovskij (Mosk. Véd.) vsako leto 1000 r., dokér bo uredoval ta list; g. Pastuhov (Mosk. L.) 25 desetini zemlje od svojega pomestja na Volgi Jarosl. gubernije i 10.000 rub. na prvo uredbo ubežišča; g. Aleksandrov („*Rusk. Obzr.*“ i „*Rusk. Slovo*“) po 1000 rub. vsako leto, dokler ne prestaneta njegova lista. Seveda bez obeda (pira) tudi ni bilo, i ravno na tem obedu so tudi sklenoli, da bodo Mosk. pisatelji-novinarji vsako leto prirejali literarno-muzikalne večere, kateri dadé mnogo doneskov za ubežišče. Prvi tak literarno-muzikalni večer bo letos drugega tedna velikega posta. V prvi odbor so bili izbrani gg.: Duhoveckij, Golubov, Georgijevskij i Mesnickij. Zanimivo bo, kaj poreče na vse to „liberalna Moskovska pečat“, koje zvonec nosijo „*Rusk. Véd.*“; kajti vsa izdanja, o kojih smo govorili zgorej, pripadajo h „konservativnemu stanu“. Vspeje-li prvi slavnostni odbor liter.-muzik. večera, privleči na svojo stran, sebi na podporo, tudi sile „stana liberalnega“? Razprja (razdor) med temi liter. skupinami je precej velika, tako velika, da je ne morejo skriti vselej... Prvi odkliki o monaršji milosti so bili vsaj povsod navdušeni i srčni. Tudi hladna Petrograjska žurnalistika se je po njej nekoliko pogrela ter je spregovorila, kakor govori „čuvstvo teploje, čuvstvo blagodarnosti“...

V teku prošlega leta dobilo je Moskovsko vseučilišče naslednja darila: Po sporočilu S. M. Tretjakova 10.000 r. na tekoče potrebnosti ubožnih dijakov; od A. I. Lange 6000 r., od M. B. Klinkerfusa 18.000 r., od vdove V. Th. Kostarjeve 2000 rub., po oporoki M. I. Golovina 6000 r., od ravnateljstva Jaroslavl. mestne občinske banke 6000 r., od vdove V. P. Kelh 23.000 r., od srdoškega ujezdnege blagorodnega sobranja 6000 r. i od vdove V. A. Aleksejeve 70.000 r. Vseh daril se je torej nabralo na 147.700 rub. Ko bi koroškim Slovincem podaril kdo tako vsoto, zgradili bi si celo novo univerzo, ne pa kako ubogo Velikovoško ljudsko šolo...

B. Tr.



OGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Trst. V deželnozborski seji dne 8. t. m. je utemeljeval poslanec d'Angeli iznova svojo resolucijo, da je v Trstu razmerno mnogo preveč slovanskega svečeništva, da se širijo slovenske propovedi in petje, in da je postopanje škofovske kurije povsem nedobrohotno nasproti italijanskemu prebivalstvu. Vsa ta dejstva da so zelo škodljiva narodnemu pravu in verskim potrebam Tržaške mestne pokrajine. Deželni zbor torej protestuje proti nenarodnemu postopanju biskupske kurije in svečeništva ter naroča deželnemu odboru, da gleda na to, da se premené sedanji odnošaji gledé cerkve in svečeništva v zadovoljenje opravičenih narodnih in verskih stremljenj. Tržaške mestne delegacije pritožbo proti Tržaškemu škofu so rešili v Vatikanu menda na ta način, da so jo položili mirnim srcem „ad acta“, češ, da uže poznajo ovaduhe. Da je papež ukazal preiskavo ter dal ukor Tržaškemu

škofu, kakor so poročale razne novine, je bilo torej le izmišljeno in sicer v to svrho, da bi se nahujškalo prebivalstvo proti škofu.

Istra. Poslanec dr. Laginja je sklical dne 2. t. m. shod volilcev v Kasteliru, dne 3. t. m. pa v Močibobi občine Karojbe. Na obeh shodih se je zbralo veliko števílo volilcev, nekateri so prišli po 2 do 3 ure hoda daleč. Poslanec je govoril v prvi vrsti o politiskem položaju Istre ter priporočal volilcem složno postopanje pri bodočih volitvah. Dalje je razjašnjeval potrebo šole in nauka in načine, kako naj bi odpomogla vlada bedi, nastavši vsled znižanja carine od italijanskega vina. Priporočal je osnovo okrajnih vinskih zadrug, da se tako olajša prodaja vina. Narod v Istri naj zahteva, da postane hrvatski jezik po vseh uradih v Istri enakopraven z italijanskim.

Goriško. Dne 8. t. m. so se zbrali vnovič zastopniki slovenskega in italijanskega deželnozborskega kluba, da nadaljujejo pogajanja. Razpravi je prisostvoval tudi namestnik Rinaldini. Do sporazumljenja pa ni prišlo, kajti Italijani vstrajajo pri svoji zahtevi, da dobé od vlade za namakanje Tržiške ravani vsoto 484.000 gld., od katere vsote bi morali garantovati vladi za 161.000 gld. Obratno ponujajo Italijani Slovincem v primeri z omenjeno vsoto le male vsote, kot: 50000 gld. za zgradbo ceste na levem Sočinem bregu od Kanala do Tolmina, 1000 gld. za slov. obrtno nadaljevalno šolo, 5000 gld. za cesto Soča-Trenta. Ustanovitev šolskega deželnega zaloga odklanjajo pa z vso silo. Ker so se razbila pogajanja povsem, se slovenski poslanci niso udeležili seje dne 13. t. m. Deželni glavar je izjavil vsled tega, da seja ni sklepčna, in da je ne more otvoriti, na kar mu je izročil dr. Payer v imenu italijanskega kluba pismen protest proti postopanju slovenskih poslancev. Deželni glavar objavi potem poslancem pismo, da je na podstavi Najvišjega ukaza, prijavljenega po vladnem zastopniku, deželni zbor zaključen.

Kranjsko. Deželni glavar kranjski, pristaš konservativne ali „katoliške“ stranke, kateri je svoječasno pozdravljaj otvoritev nemških šol, se je zastran tega zagovarjal proti interpelaciji dr. Tavčarja. Rekel je, da ga „brani močen ščit čiste in dobre vesti“, kajti, „to šolo je pri tvorjenju *katoliški* duhovnik blagoslovil, zato mislim, da sme želeti njen vspeh vsak drug katoličan in Slovenec.“ — Roma locuta, causa finita!...

Hribar se je pritožil v deželnem zboru glede delovanja deželnega odbora, češ, da se ta ne briga dosti za deželnozborske sklepe radi slovanskega uradovanja. Predlagal je izključno slovensko uradovanje pri uradnih poslih deželnega odbora; predlog se je odklonil. Poslanec Tavčar predlaga nato, da se naroči deželnemu odboru, da ta sporoči v prihodnjem zasedanju deželnega zbora, katerih principov se drži gledé jezikovnih odnošajev.

„Slovensko planinsko društvo“ si je zasnovalo svoj društveni list „Planinski vestnik“. List, ki bode izhajal 25. vsakega meseca, bodo dobivali društveniki brezplačno, za nečlane pa bode stal 2 gld. na leto. List se bode bavil z vsemi v turistiko spadajočimi predmeti.

Državnozborska volitev na Dolenjskem, ki bode 25. t. m., provzroči najbrže večjo borbo med kandidatom Višnikarjem in T. Zupanom. Zvrševalni odbor narodne stranke se ni izrekel ne za tega, ne za onega, ker noben ni priznal sklepov shoda zaupnih mož. Vendar pa pobija „Sl. Nar.“ kandidaturu Višnikarjevo, Zupana pa tudi ne priporoča iz navedenega razloga. Zupan najbrže se ni izrekel za program narodne stranke, ker želi, da bi se

ravno pri tej volitvi zjedini obe stranki na Kranjskem. *Indirektno* pa moremo izvajati iz *splošnega* programa Zupanovega, da on mora ostati *zunaj* koalicije, ako hoče uspešno delovati za svoje političko veroizpovedanje, in vrhu tega združiti se z drugimi opozicijskimi strankami. Drugače bi on ne razumel sedanjega položaja. Sicer pa, tudi če ne vemo, s katerimi strankami *zunaj* koalicije hoče postopati skupno, vendar zasluži prednost pred drugim kandidatom, ki je odločen somišljenik Sukljejev. Dolenjci, če tudi imajo posebne lokalne interese, dolžni bi bili pomisliti, da teh jim ne doseže jeden sam poslanec, a da bode za občo slovensko in torej tudi dolenjsko stvar na vse strani boljše, ako ne bodo imeli nikdar več takih poslancev, kakoršen je bil posl. Suklje. Sedanja koalicija ne more niti gospodarskih vprašanj reševati, če niso na dobiček kapitalistiški stranki: jednako ne verskih in narodnih. Kdor se ne izreče proti koaliciji in za odločno opozicijo, ne more biti pri sedanjem položaju pravi slovenski zastopnik. Tak ne ume ne slovenskih, ne slovanskih in dosledno ne pravih celokupnih državnih interesov. Zajedno ne more biti Slovincem na čast!

„**Delavski narodni dom**“ v Idriji namerjajo zidati, da bi imela v njem stanovanje vsa Idrijska društva, katera so sedaj raztresena po malih, neprimernih stanovanjih. Porabljali pa bi ga tudi v kak drug dober namen, zato se nadejajo, da bode navdušenje za-nj splošno, kakor je uže sedaj med zavednimi delavci in narodnjaki. V kratkem se ukrene vse potrebno za nabiranje doneskov v ta namen, kateremu se je postavil temelj v „**Delavskem bralnem društvu**.“ — ű.

„**štajersko**.“ V imenu nemške večine štajerskega deželnega zbora izročil je poslanec dr. Kienzl deželnemu glavarju resolucijo proti napravi dvojezičnega gimnazija v Celju. Resolucijo je podpisal tudi deželni glavar. Slovenski poslanci so sklenili radi tega izstopiti iz deželnega zbora in so tudi uže objavili ta svoj sklep po poslancu Radeju na merodavnem mestu. Nasproti narodnemu napuhu in nestrpnosti nemških lib. zastopnikov v dež. zboru, ki odrekajo Slovincem učni zavod, ki bi se imel zgraditi na državne stroške, in bi ne trpela dežela nikakoršnih žrtev, dalje v očigled temu, da ta resolucija smatra Slovence čisto brezpravnimi, in pa, da nemški zastopniki postopajo tako brezobzirno proti slovenskemu narodu, so spoznali slovenski poslanci vsako svoje nadaljnje delovanje v deželnem zboru brezvspešnim in ničevim. Po tej izjavi so vsi slov. poslanci izstopili iz štirskega dež. zbora. Slovanske novine se izpodtikajo tudi nad tem, da je dež. glavar grof Attems podpisal nemško, proti Slovincem obrneno resolucijo.

Zastop Celjske okolice je izjavil v seji dne 14. t. m. jednoglasno, da odobruje izstop slovenskih poslancev iz deželnega zbora, ter jim izreka popolno zaupanje.

Slovenski deželni poslanci namerjajo izdati poseben poziv, da naj Slovenci povodom petdesetletnega vladanja cesarjevega zbirajo denar, iz katerega bi se napravile ustanove za one slovenske vseučilišnike, ki se mislijo posvetiti državi službi; podpora bi se jim delila toliko časa, dokler ne dobé plače kot državni uradniki.

Štajerski slovenski poslanci se obračajo k rojakom s posebno daljšo izjavo, v kateri kažejo na krivično sestavo dež. zbora v Gradcu (pri 60 poslancih je slovenskih samo 8 in nobenega v dež. odboru, in to pri dobri tretjini slovenskega naseljenja) in na preziranje vsakovrstnih kulturnih potreb slovenske narodnosti. Po tem označujejo postopanje nemške večine nasproti razpravi dvojezične gimnazije v Celju in izvajajo iz tega: „Iz golega sovraštva

zoper slovenski narod hočejo torej preprečiti, da se nam izpolni goreča želja do kulturnega zavoda. Pa ne samo to! . . . Nemško liberalna večina protestuje ob jednem, da se sploh jemlje ozir na kakoršno koli kulturno potrebo slovenskega naroda . . . Ta nemška večina proglašuje torej Slovence na Štajerskem v narodnem oziru za brezpravne! Takšen je predlog, ki ga je stavila nemško-liberalna večina dež. zbora dne 7. febr. 1895. — Prišli smo do spoznanja, da dež. zboru, v čegar večini vlada tak duh, ne moremo . . . dalje ostati, ako nočemo onečastiti sebe in cel od nas zastopani slovenski narod“. Na koncu spominjajo poslanci, da čakajo narod hude borbe, da pa zmaga, ako bode složen po starem slovenskem geslu: Vse za vero, dom cesarja.

Oddelek za pletarstvo se otvori na c. kr. strokovni šoli za lesno obrt v Ljubljani bodoči mesec. Strokovnim učiteljem je imenovan J. Baran iz Sobjeslava. Deželni odbor je sklenil dovoliti posebne ustanove za učence iz Kroke in Kamnegorice, da se tam glede na občo bedo čim preje vdomači pletarska obrt. Ker se pa s popotnim poukom doseže smoter prej in zanesljivejše, zlasti pa se razširi pletarstvo hitreje v daljše kroge, nego bi se to doseglo jedino le s pletarskim oddelkom strokovne šole, je menda ministerstvo pripravljeno, ustreci nujnim potrebam tudi na to stran.

„**Slovenska Matica**“ je imela koncem leta 1893. skupnega imetka 57.248 gld. 48 novč. Imetje se je pomnožilo tekom upravnega leta 1893. za 1137 gld. 29 nč. Vseh dohodkov je bilo v upravnem letu 1893. v gotovini 12188 gld. 04 nvč., v obligacijah po kurzni vrednosti pa 11861 gld.; stroškov je bilo 12378 gld. 04 nvč., torej 190 gld. nedostatka. Proračun za leto 1894. znaša 8035 gld. 90 nvč., dohodkov in ravno toliko stroškov, če vštujemo nedostatek v blagajni koncem leta 1893. Račun o narodnih ustanovah, ki so v oskrbi društvenega odbora, znaša za leto 1893. 33440 gld. 61 nvč. Depozita, katera je hranila v svoji blagajni „Sl. M.“ l. 1893. pa znašajo koncem l. 1893. 4384 gld. 90 nč. „M. Slov.“ šteje l. 1894. društvnikov 2530, in sicer častnih 6, ustanovnikov 285 in letnih 2226 in 13 naročnikov. Od l. 1893. je narastlo število za 170 členov. Ljubljanska škofija jih šteje največ, namreč 1084 letnih in 147 ustanovnikov.

b) ostali slovanski svet.

Cesar naš je sedaj s cesarico na francoskih tleh, kakor lani; predsednik republike ga je brzoglavno pozdravil.

Državni zbor se zopet otvori 19. t. m. O tem, da bi prišla takoj volilna reforma na vrsto, ni sluha. Razni dogodki in različne pojave so pa nakopičili snovi, s katerimi se bodo bavili tudi v državnem zboru.

Koalicija mora pač stati na slabih nogah, ko jo morajo v velikem potu svojega obraza zagovarjati njeni člani. Dr. Russ v Karlovih varih, pl. Chlumecký v Brnu, kanonik Klun v Ljubljani, vsi je kar ne morejo prehaliti, kako „ogromna“ dejanja je uže dovršila, kako vzorno združenje „sorodnih“ strank je táko, kakoršno jedva dobimo kje drugod na svetu, razun na Ogerskem, „im Lande des entwickeltesten Parlamentarismus“. Tako vsaj je trdil bar. Chlumecký na shodu, ki ga je priredil „Deutscher Verein“ v Brnu. Voditelj politike „katoliških načel“, kanonik Klun, se je pa celó predrznil opravičevati koalicijo s slovenskega in „katoliškega“ stališča, češ: „Levičarji niso zdaj več tisti strupeni nasprotniki cerkve in verskega življenja, kakor so bili pred 20 leti. Pa tudi v kulturnem in narodnem oziru nam koalijska vlada ne dela zaprek,

kakoršnih smo doživeli od prejšnjega ministerstva". Njegovе verne ovčice so ga zvesto poslušale in bile so do skrajnosti navdušene, ko jih je pozval k slogi z njim in njegovo „načelno katoliško“ politiko pod geslom „Vse za vero, dom, cesarja!“ — Mari ni to blasfemija, g. kanonik? — ű.

Češko. Na Češkem bodo letos volitve za deželni zbor. Mladočehi mislijo postaviti v vseh čeških okrajih, tudi v tistih, katere sedaj zastopajo Staročehi, svoje kandidate. V kratkem se razglasi tudi volilni oklic. Ako se Mladočehom posreči dobiti nekaj mandatov, izgine staročeska stranka po volitvah popolnoma iz češkega deželnega zbora. —

V zadnjem zasedanju češkega deželnega zbora se je razpravljalo o predlogu, da se uvrsti okrajno Tepliško sodišče v volilni okraj Branovo-Police. Poslanec dr. Pacák kot poročevalec manjšine, je povdarjal, da, kdor ima kolikaj češke krvi v svojih žilah, ne sme glasovati za predlog. Teplice so po njegovem mnenju začetek daleč sezajočega dejanja pri razdelitvi Češke po narodnih kurijah. Nemci bi takó radi dosegli, da se češko kraljestvo razdeli v dve provinciji. Narod mora delati na to, da zatре take pojave, ki so v začetku sicer malenkostni, ki bi pa gotovo imeli usodopolne posledice. Nemci se sedaj trudijo, pravi, da bi se uresničile one ideje, radi katerih so zapustili leta 1886. nemški zastopniki deželnozborsko dvorano, ko je predlagal knez K. Schwarzenberg, da se prejde preko njihovega prizadevanja glede ločenja nemških in čeških okrajev na dnevni red. Sedanji namestnik grof Thun, pravi, je v tem pogledu danes drugega mnenja, kakor je bil leta 1888. kot deželni poslanec. Dr. Pacáku se je pridružil v svojem govoru tudi staročeski poslanec Sedláček — ter rekel, da bode glasovala tudi njegova stranka za dr. Pacákov predlog. Mladočeh Koldinsky je kritikoval konservativne veleposestnike, vlad in pa Nemce, katerim je rekel dr. Herold med drugim, da naj računijo z dejstvom, da imajo pričakovati od mladočeške strani vsekdar odločen „ne“, kedar se pojavi le najmanjši poskus gledé razdeljenja nemških in čeških okrajev. Tu gre, pravi, jedino le za to, da se izloči češko prebivalstvo povsem iz nemških okrajev, česar mi ne dovolimo nikoli. Dalje je govoril dr. Herold o izjemnem stanju ter označil zahteve Nemcev v tem pogledu kot prešerna izzivanja. Predlog manjšine je bil pri glasovanju odklonjen s 122 proti 82 glasov.

Češka etnografska razstava v Pragi ni seveda Nemcem po godu. Vendar jej je bil dovolil finančni odsek moravskega deželnega zbora 5000 gld. podpore. Ko je pa prišla potrditev pred deželni zbor, se je ta stvar zopet vrnila fin. odseku na predlog istega grofa Friessa, kateri je preje glasoval v odseku za podporo. Ta vrnitev odseku pa pomeni toliko, kakor odklonitev podpore.

Moravska torej, kjer so Čehi v ogromni večini, gmotno nič ne pripomore k temu *kulturnemu* delu! — Grof Vladimir Lažanský, predsednik izvrševalnega odbora razstave, je podaril radi tega 2000 gld., zahvalivši se poslancu dru. Začeku, kateri je odločno zagovarjal podeljenje omenjene podpore, in izrazilvi nado, da bi pa bili moravski Čehi sijajno zastopani na razstavi ter dokazali kulturno in narodno jedinstvo. — Značilno je, da se tudi delavci zelo zanimajo za omenjeno razstavo. Taki naj bi postali tudi slovenski delavci: zraven odločnih zagovornikov svojih pravic — zavedni narodnjaki!

Moravsko. Poslanec Brandhuber je predlagal v deželnem zboru v imenu finančnega odseka, da se sprej-

mejo deželne realke v državno upravo. Za te učne zavode izdaje sedaj dežela letnih 270.000 gld. Proti temu predlogu so protestovali češki poslanci, posebno dr. Začek, češ, da bi Nemci radi spravili v svojo last še te jedine tri češke realke, dočim je v deželi 13 nemških.

Moravski deželni zbor je odklonil vsled glasovanja nemške večine etnografski izložbi v Pragi naprošeno denarno podporo; to pa je razžalilo ves češki narod, kateri se je temu odzval tako, da so se jeli nabirati prostovoljni prispevki za potrebe izložbe. Občinska zastopstva večih krajev so pa v navlašč zato sklicanih sejah protestovala proti postopanju nemških deželnih poslancev ter se zahvalila češkim poslancem, da so tako možko potegovali se za narodno stvar.

Dalmacija. V deželnozborski seji dne 12. t. m. se je sprejel predlog, da se uvede v navtiške šole hrvatski učni jezik, italijanščina pa kot obvezen predmet. Za predlog so glasovali tudi srbski poslanci. S to sejo se je zaključil deželni zbor dalmatinski.

Dr. Antonjevič, ruski deželnozborski poslanec, je praznoval te dni v Levovu dvajsetletnico svojega patrijotiskega delovanja v gališkem deželnem zboru. Slavnosti, ki se je obnesla vsestransko povoljno, so se udeležili razven viših dostojanstvenikov tudi nekateri kmetje, ki so pokazali s svojimi govori, da ruski narod v Galiciji goji patrijotiska čustva in se drži z udanostjo svojih voditeljev.

Ogersko. Dne 7. t. m. se je vršila v Čakavcu volitev v poslansko zbornico ogersko. Volitve se je udeležilo 2500 volilcev. Izvoljen je bil naučni minister Vlasic s 1280 glasovi proti 1220, ki so bili oddani za kandidata katoliške narodne stranke dr. Majerja. Del tega volilnega okraja spada tudi pod Zagrebško nadškofijo, tako je bil tudi nadškof dr. Posilović zastopan po svojem tajniku. Madjari so tudi to pot postopali po svoji stari navadi. Da bi zmagali, so zaprli vse prisotne svečenike ter jih odpravili črez mejo volilnega okraja; to se je pripetilo tudi nadbiskopskemu tajniku. Da bi opravičili to nasilstvo, so razglasili uže o pravem času, da svečeniki podkupujejo volilce.

„Narodnie Noviny“ prinašajo slična poročila glede izvolitve Erdélyja. Ta je imel dva močna protikandidata, svečenika Vunovića in Hermanna. Dne 4. t. m., v dan pred volitvijo, sta dobila iz Pešte brzojavni poziv, da naj se nemudoma zglasita pri primasu. Brzojavka je nosila podpis primasovega tajnika dr. Kohla. Priostajalo jima ni drugega, nego iti takoj v Pešto, kjer sta se osvedocila, da ni na tem nikake resnice. Nju volilci pa so prišli med tem v pest vladnih pristašev, in Erdelyj je zmagal.

Evangeljski senjorati v Turč. sv. Martinu je odposlal do cesarja pritožbo proti določilom sinodalnega sklepa vsled katerega so se razdelila cerkvena okrožja tako, da imajo Madjari v vseh konventih večino; s tem je pa žaljena avtonomija evangeljske cerkve.

Romuni na Ogorskem hoté prositi cesarja, da bi pomilostil te, kateri so bili obsojeni v Kološu radi znanega memoranduma. Madjarski listi jih zato dolže, da so stopili v to svrhu s kulturno ligo na Romunskem v zvezo, da bi uže v kalu zaprecili pomiloščenje. Dasi je predsednik omenjene lige odločno oporekal to obdolženje, vendar Madjari najbrže dosežejo svoj namen, da bodo morali Ratiu in tovariši ostati v zaporu. Se več, celo soprogo Emilijo in hčer Dorino Ratiu hoté spraviti v zapor, ker zagovarjati se imati pred Szegedinskim sodiščem, da ste nosili romunske narodne kokarde.

„Živena“, društvo slovaških žen, je sklenilo na ob-
čem zboru 3. t. m., zvršenem v Turč sv. Martinu, da hoče
nadaljevati v zbiranju slovaških narodnih čipek in krojev.
Tako delajo slovaške in češke žene; kaj pa na Sloven-
skem?

V Črnovcih je bila pred sodiščem razprava zastran
zaplenjenih cerkvenih knjig, ki so bile poslane nekomu
iz Rusije. Bogoslužbene knjige so se stoletja pošiljale iz
Rusije tudi v naše dežele pravoslavnim vernikom, sodišče pa
je potrdilo zapleno. No, razgovor o stvari ni še završen.

Srbsko. Na vseučilišču v Belemgradu se bode pre-
daval v drugem tečaju tudi ruščina. „Mali Journal“,
ki povdarja važnost in potrebo znanja ruščine, kateri se
vsak naobrazen Srb priči lahko v jako kratkem času,
obžaluje, da so se odmerile tako neugodne ure za pouk
ruščine, namreč od 10—11. Največ predavanj se vrši
namreč ob tej uri, in tako bode možno pohajati k pouku
jedino le slušateljem filozofiške fakultete.

Bolgarsko. Cankov se na čestitkah zahvaljuje v
okrožnici, kjer tudi prijavlja program, katerega glavna
točka je sporazumljenje z Rusijo. — Bolgarska vlada je
zopet odstranila brez kakega povoda 24 stotnikov in 1
nadporočnika. Slutila je baje, da so pristaši Stambulova,
in da se ne more zanašati nanje. Tako trebi vlada tudi
med uradniki; posledica takega postopanja pa je, da se
množi vedno bolj število nezadovoljnejšev v deželi. Cankov
je svetoval Koburžanu, da se naj povse otrese avstrijskega
vpliva v gospodarskem in politiskem pogledu ter naj po-
rabi vsa sredstva v to, da se približa Rusiji, brez katere
ne morejo misliti na normalen razvoj Bolgarske. Zato
naj bi se odstranilo najprej sedanje ministerstvo ter
nadomestilo s takim, ki bi bilo po volji Rusiji. Ako se
ne zgodi to, misli Cankov s svojimi pristaši pridružiti se
Karavelevu in stopiti v najodločnejšo opozicijo. — Nado-
mestne volitve v Bolgariji so se vršile pod hudim pritis-
kom vlade, kakor poročajo opozicijski listi. Sosebno v
Beli Slatini, kjer je kandidoval Cankov, je delovala z vsemi
možnimi sredstvi proti njegovim volilcem. Bilo je več ran-
jenih od žandarmov in vojakov, pod nadzorstvom katerih
so se vršile volitve v najboljšem redu in miru. Opozici-
jski listi pristavljajo: tako lagati zna le kak Načević
ali Stojlov.

Antim VII. se zove sedaj novi patrijarh v Carji-
gradu. Po rodu je Grk. „Сръпска Застава“ ga opominja,
da naj posteva potrebe slovanskih narodov, gledé na
slovansko bogoslužje itd., ter opozarja na previdno po-
stopanje papeža Leona XIII.

L. P. Nenadović, srbski pesnik in književnik, je umrl
dne 2. t. m. v Valjevu. Pokojnik je delal neumorno nad
50 let na književnem polju. Odlikoval se je kot rodoljub
in pesnik, ter je pel v duhu narodne pesmi. Bil je tudi
izvrsten prozajik ter je napisal več potopisnih črtic, basnij,
pripovedij in šaljivih spisov. Za vladovine Mihajla je bil
načelnik srbskega naučnega ministerstva. Služboval je
tudi v Črni Gori.

KNJIŽEVNOST.

Vence slovenskih pesnij. Za citre sestavil Jos. Me-
šček. Založila L. Schwentner-jeva knjigarna v Brežicah

ob Savi. Drugi natis. Cena 70 kr. Zvezek obseza lepe
melodije.

„*Pracovna*“. List pro lehke a vkusné ženské ruční
práce všech druhů a tvarů a národní vyšívání s barevnou
přílohou. Vydavatel a nakladatel: I. Schindler. Praha.
Číslo 7. in 8. Zopet s krásnými vzorci. Vsakega četrletja
izidejo po 3 zvezki, ki stojé 55 nvč. Posamične številke
so po 30 nvč.

„*Cesta kolem světa*“. Jos. Kořenského. Sešit 5. in
6. Tiskem a nakladem I. Otty v Praze. Cena pojedinim
sešitkem je 30 nvč. Sešitek 5. ima kot prilogo dve krásni
sliki: „Rozloha Chicaga u přirovnání s Prahou“ in „Ža-
ponští dělníci při jídle“; sešitek 6. pa: „Izida džinrikšou“ in
„Výbuch Yellawstonského glyseru, řečeného Old Faithful“.

„*Česky Lid*“, 2. št. 1. obseza med drugim: Hanuš
Jos., Věcní kříže a hospody na letnice v Cholticku. —
Solta Ant., Vysejpací umrlí truhly. (S vyobrazením). —
Tille V., O stadiu lidu a pohádek II. — Zibrt Céněk,
Zpráva Jana Jeníka ryt. z Bratřic o trestech lidu pod-
daného ve stol XVIII a trestech řemeslníků nepoctivých
(Se 3 vyobrazeními). — Zibrt Č., Dřevěné kostelíky v
českých zemích (S 9 vyobrazeními). — Svoboda I. V.
O holubinkách. (S 5 vyobraz.). — Pátek Ferd. Česká li-
teratura folkloristická za l. 1892. — Narodopisná výstava
českoslovanská. Itd. Vrhů tega obilo ilustrací.

„*Staré pověsti české*“. Al. Jirasek. V Praze 1894.
Dobra knjiga sosebno za mladino, ker v lepem slogu
pripoveduje pravljice iz davnosti česke.

„*Feste und Bräuche der Slaven* (in Böhmen). Sobotka
Aarnius. To delo je odtis iz „Oest.-ungar. Monarchie in
Wort und Bild“.

„*Македонско-славянскій сборникъ*“. П. Драгановъ.
С.-Пб. 1894.

„*Пѣсни русскаго народа*“. Истоминъ и Дютшъ. С.-
Пб. 1894.

Listnica uredništva.

X v I. Dobro! — Dopisi v bodoče. — G. Z. Ponovljene laži,
obrekovanja in ovađuštva v I. zv. letošnjega „R. Kat“ spadajo
k publicističnemu lopovstvu ravno takó, kakor kopije v trabantskem
lističu Goriskem. To je specifična „filozofija“ Mahničeve šole na
Slovenskem; obrodi sad pri pristaših, grenek a tudi pri tistih, katere
še le vabijo v svoj tabor.

Prijateljem „Slovanskega Sveta“.

„**Slovanski Svet**“ prodaja se od-
slej v Trstu po tabakarnah: Piazza
Caserma, No. 1; Campo Marzio No. 2; Campo Belvedere,
No. 21; Piazza delle Poste, No. 2; Volti di Chiozza,
No. 1; Ponte della Fabbra, No. 7; potem: Internationales
Zeitungs-Bureau (pri stari Borsi). —

Posamične številke po 8 nvč.

V Ljubljani: v knjigarni Ant. Zagorjana, posamične
t. pa po 10 nvč.

„**Das russische Alphabet.** Eine Anleitung
zum richtigen und verständlichen Lesen verfasst für den Schul-
und Selbstunterricht von Nikolaus Dimitriewicz. Lemberg
1895. — Str. 158. Stoji po pošti 1 gld. 20 kr. Nekoliko izstisov
se dobi tudi pri upravnistvu našega lista. Nobene slovnice ne
moremo bolj priporočati, kot to Dimitrijevičevu.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja vsako soboto na 8 straneh, slučajno s prilogami. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrť leta
gld. 1.25 — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrť leta 1 gld. — Posamične številke pri upravnistvu
po 8 kr. *Zunaj Austro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna
pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku v Trstu (ulica Molin grande, št. 2).